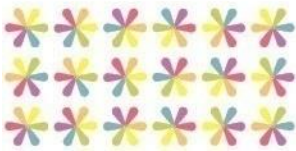

Celostni pristop k vzgoji in izobraževanju za trajnostni razvoj

mag. Klavdija Šipuš, Saša Kregar
Zavod RS za šolstvo

5. konferenca učiteljev/-ic naravoslovnih predmetov – NAK 2019
IZOBRAŽEVANJE ZA SEDANJOST IN PRIHODNOST

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

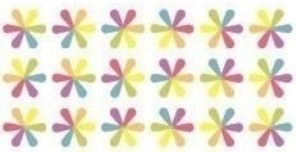

“Even chimps understand the concept – if a troop of chimps enters a fruit tree, they will only pick the fruits that are ripe and leave the others growing. That is sustainability.”

— Jane Goodall

“ Celo šimpanzi poznajo koncept – če se trop šimpanzov znajde na sadnem drevesu, poberejo le zrele plodove, ostale pustijo zoreti. To je trajnost. ”

— Jane Goodall

1 ODPRAVA
REVŠČINE

3 ZDRAVJE IN
DOBRO POČUTJE

5 ENAKOST
SPOLOV

7 CENOVNO DOSTOPNA
IN ČISTA ENERGIJA

9 INDUSTRIJA, INOVACIJE
IN INFRASTRUKTURA

11 TRAJNOSTNA MESTA
IN SKUPNOSTI

13 PODNEBNI
UKREPI

17 PARTNERSTVA ZA
DOSEGANJE CILJEV

2 ODPRAVA
LAKOTE

15 ŽIVLJENJE
NA KOPNEM

6 ČISTA VODA IN
SANTARNA UREDITEV

10 ZMANJŠANJE
NEENAKOSTI

8 DOSTOJNO DELO IN
GOSPODARSKA RAST

**VSEM ENAKOPRAVNO ZAGOTOVITI
KAKOVOSTNO IZOBRAZBO TER SPODBUJATI
MOŽNOSTI VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA ZA
VSAKOGAR.**

12 ODGOVORNA
PORABA
IN PROIZVODNJA

4 KAKOVOSTNO
IZOBRAŽEVANJE

16 MIR, PRAVIČNOST IN
MOČNE INSTITUCIJE

14 ŽIVLJENJE
V VODI

Sistemski način razmišljanja

Kompleksnost sistemov

Povezanost sistemov.

Interakcije znotraj sistemov in med sistemi.

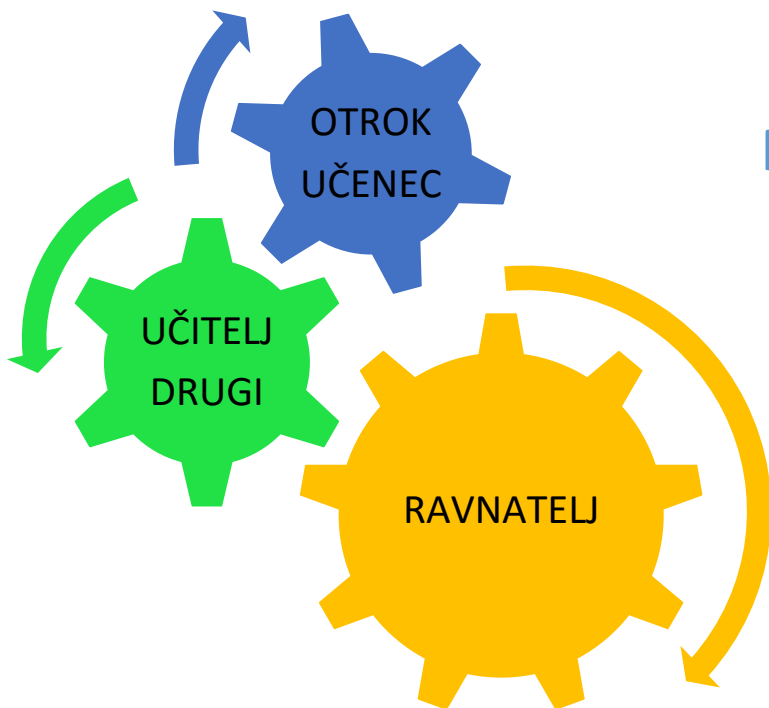

Soodvisnost delov sistema in sistemov različnih ravni.

Živi sistemi so odprti, dinamični, povezani in se razvijajo.

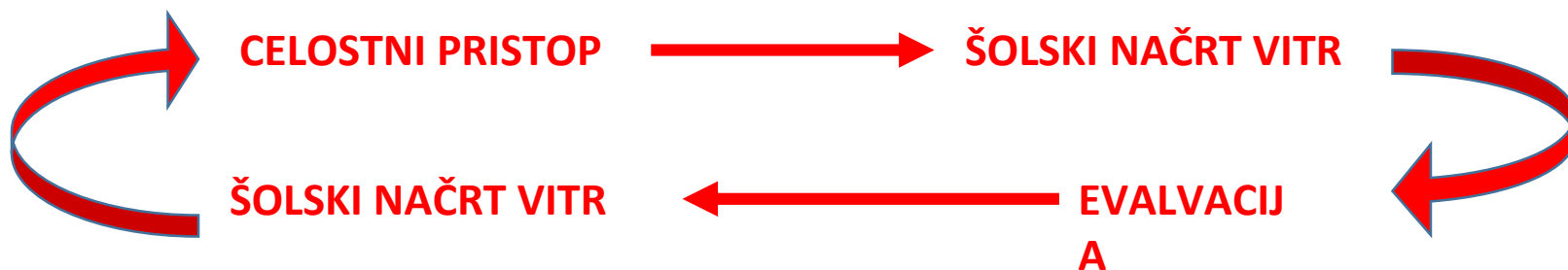
Povezanost zgradbe in delovanja sistemov

KDO JE POMEMBEN?

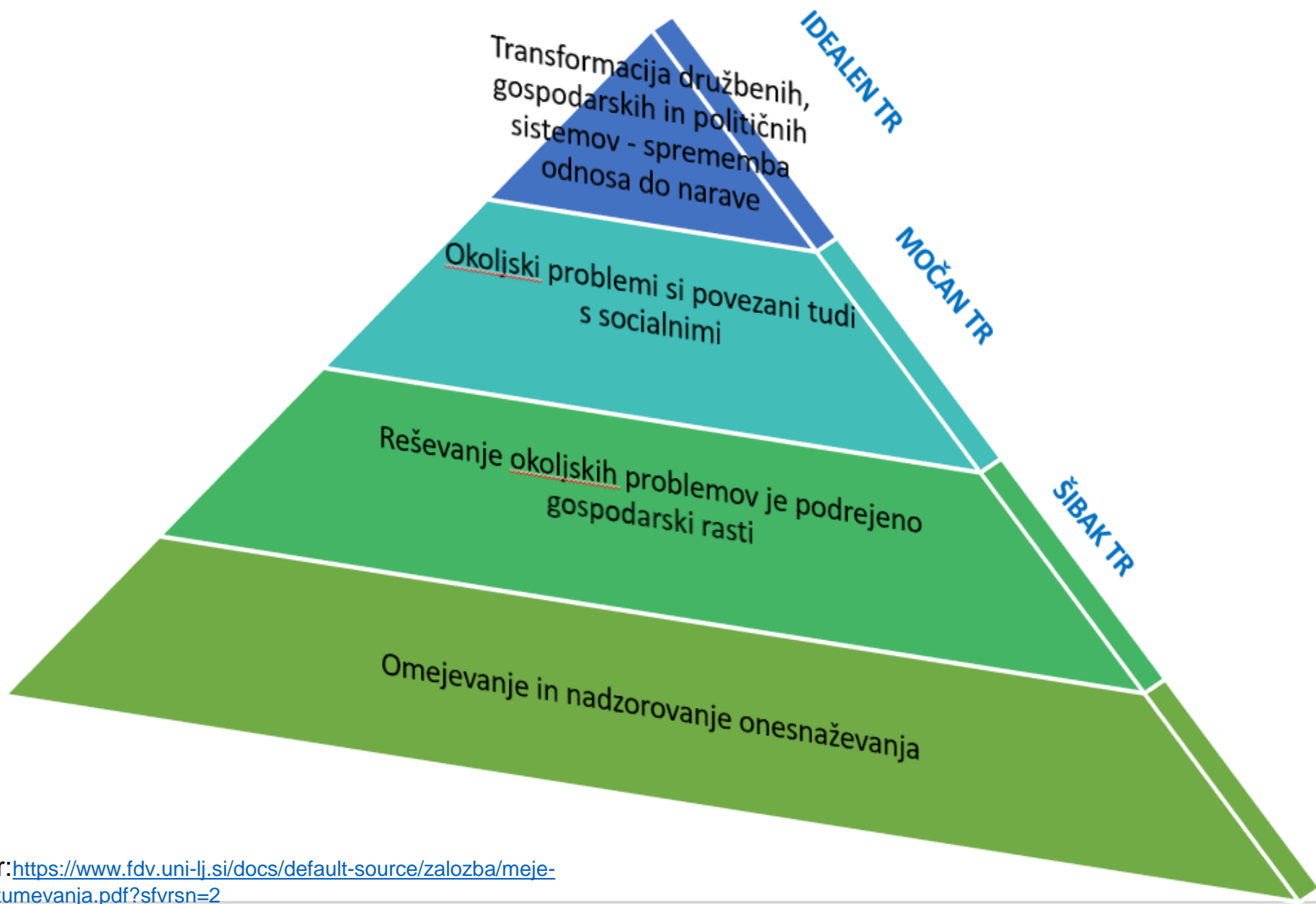

NA
RAVNI
ŠOLE

KJE SO PRILOŽNOSTI?

4 načini pojmovanja TR

Posnetek stanja vključevanja področja VITR in dejavnosti s področja GU v šolskem prostoru

- spletni anketni vprašalnik
- 47 vrtcev, osnovnih in srednjih šol (2018)

1. Celostno delovanje šole na področju VITR

- vloga strokovnih timov (72 % VIZ nima strokovnega tima)
- delovanje VIZ po načelih trajnostnega razvoja (32 %)
- prednostne naloge in aktivnosti na področju VITR vključene v letni delovni načrt (36 %)
- redno izvajanje aktivnost s področja VITR (51 %)
- v izvajanih dejavnostih se prepletajo vsi trije vidiki trajnostnega razvoja (57 %)

Posnetek stanja vključevanja področja VITR in dejavnosti s področja GU v šolskem prostoru

2. Načrtovanje aktivnosti vzgojitelja/učitelja na področju GU in VITR

- razumevanje ciljev in načel VITR (1/3)
- spodbujanje VITR pri posameznih predmetih (1/3)
- didaktični pristopi, ki spodbujajo izkustveno učenje (1/2)
- kritično mišljenje in globalni izzivi (manj kot 1/2)
- letno načrtovanje pouka s poudarkom na VITR in GU (39 %, 20 %, 41 %)
- vključevanje idej učencev (70 % šol ne vključuje učence v izbiranje tem in načrtovanje aktivnosti na področju VITR in/ali GU.)

Kakšno učenje je učenje za TR?

Stične točke med različnimi koncepti, sodobnimi znanstvenimi spoznanji o delovanju možganov in procesih učenja

... je procesno

... je kognitivno, socialno in čustveno (empatija) učenje

... je inkluzivno in participatorno, upošteva glas vsakega posameznika

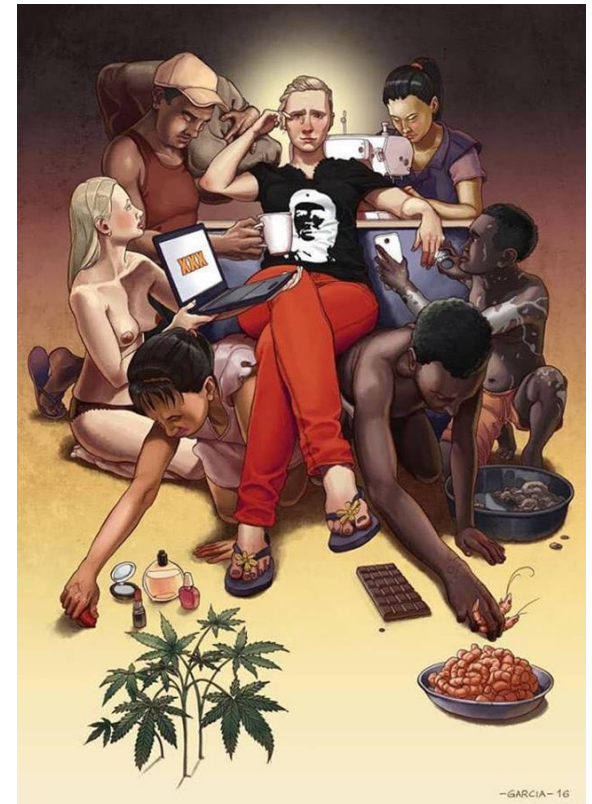
... je transformativno: vpliva na naše zavedanje, spremembo stališč in vrednot

... je v duhu upanja in optimizma – stremi k pravičnejšemu svetu, odnosom in nenasilju

... je akcijsko – vpliva na naše delovanje/pozitivne družbene spremembe

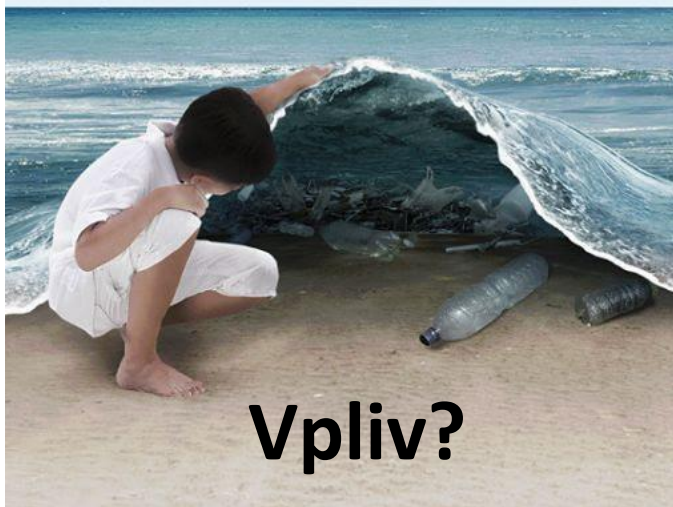
... vključuje kompetenčni pristop

... in zahteva aktivne oblike poučevanja in učenja

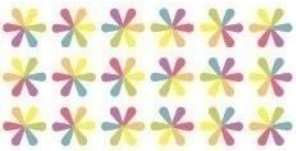

Kaj prinaša posamezniku (učencu, učitelju ...)

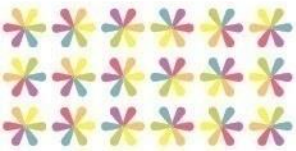
Prepričanje
vzgojiteljev/učiteljev, da ima
**njihovo poučevanje vpliv na
oblikovanje boljšega sveta,
povečuje motivacijo za
poučevanje.** (DEA, 2008)

- zanimanje za širši svet
- sprejemanje raznolikosti
- večanje (so)odgovornosti
- komunikacije in sodelovalne sposobnosti
- zmožnost kritičnega premisleka, kreativnosti, refleksije
- znanja in veščine za vstop na trg dela
- dejavno, odgovorno državljanstvo

KAKO?

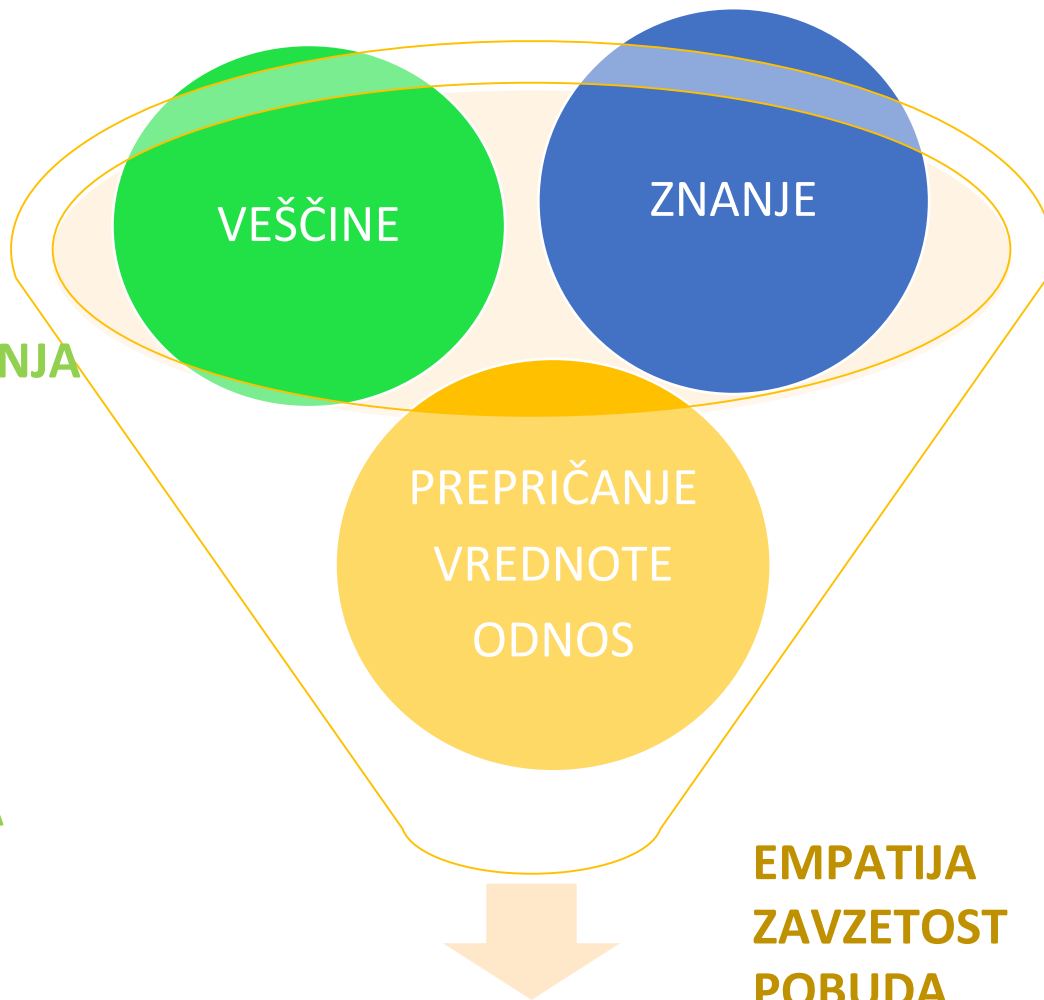
KRITIČNO
SAMOSTOJNO
KREATIVNO
RAZMIŠLJANJE

SPOSOBNOST
ARGUMENTIRANJA

SPOSOBNOST
POSTAVLJANJA
VPRAŠANJ

SODELOVANJE,
KOMUNIKACIJA

DELO Z VIRI

RAZUMEVANJE
GLOBALNE
SOODVISNOSTI

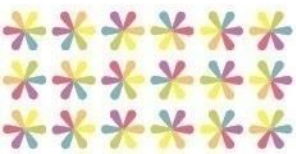
RAZUMEVANJE
ZAKONITOSTI IN
MEHANIZMOV
NARAVE

POZNAVANJE
OBNOVLJIVIH
VIROV ENERGIJE

učenje o trajnosti

EMPATIJA
ZAVZETOST
POBUDA
učenje za trajnost

5. konferenca učiteljev/-ic naravoslovnih predmetov – NAK 2019
IZOBRAŽEVANJE ZA SEDANJOST IN PRIHODNOST

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

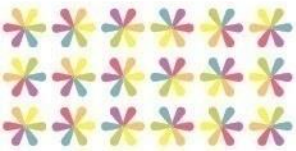
Globalno učenje za TR

Globalno izobraževanje je izobraževanje, ki ljudem odpre **oči in um** za dojetje stvarnosti tega sveta in jih **spodbuja za delovanje**, ki vodi k svetu **večje pravičnosti, enakosti in človekovih pravic za vse**.

Maastrichtska deklaracija o globalnem izobraževanju v Evropi, 2002

Obsega izobraževanje za razvoj, izobraževanje za človekove pravice, izobraževanje za trajnostni razvoj, izobraževanje za mir in preprečevanje konfliktov, medkulturno izobraževanje – **globalne dimenzije izobraževanja za državljanstvo**.

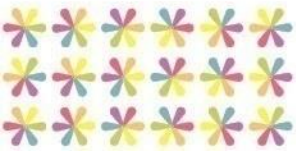
Vseživljenjski proces učenja, ki presega formalno izobraževanje/usmerjenost v didaktične pristope in v procese učenja in poučevanja.

KAKŠNA JE TOREJ VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE ZA TRAJNOSTNI RAZVOJ?

KAJ SE LAHKO NAUČIMO OD NAČEL IN PRISTOPOV
GLOBALNEGA UČENJA?

KAKO SE PRI TEM SPREMINJATA VLOGI UČITELJA IN
OTROKA/UČENCA/DIJAKA?

Kakšna je torej **VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE ZA TRAJNOSTNI RAZVOJ**? Kje vstopa globalno učenje in jo dopolnjuje/bogati?

Smernice vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj od predšolske vzgoje do douniverzitetnega izobraževanja (2007)

OKOLJSKA VZGOJA+TRAJNOSTNI RAZVOJ

VI ZA TRAJNOSTNI RAZVOJ

Vzgoja in izobraževanje za trajnostni razvoj ni le dodatek k sedanjemu splošnemu izobraževanju niti **ni njen cilj zgolj in samo varovanje narave**, ampak je:

GLOBALNO UČENJE

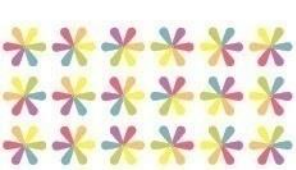
GLOBALNA VZGOJA

obsežen, **celovit, skladen pedagoški proces**, ki vključuje odnos med človekom in naravo ter odnose med ljudmi;

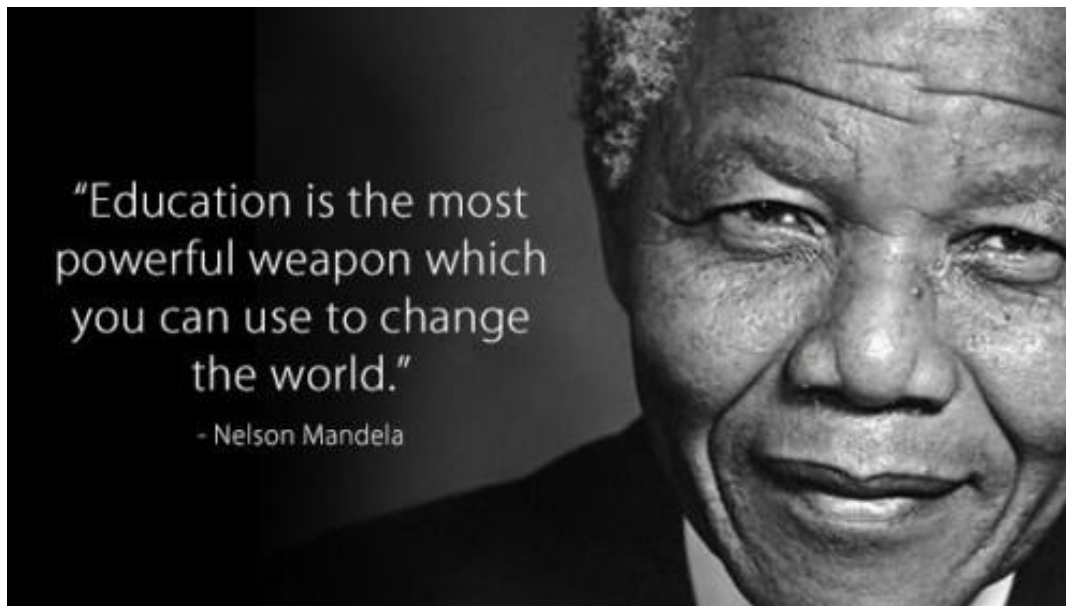
vodi **do razumevanja vsestranske zveze** med naravnim, gospodarskim, družbenim in političnim sistemom ter **soodvisnosti ljudi, ki živijo v različnih delih sveta**;

- **skuša dejavno in tvorno reševati sedanja in prihodnja okoljska in družbena vprašanja človeštva.**

Globalno učenje za trajnostni razvoj

Izobraževanje spreminja življenja in lahko izboljša svet

Hvala za vašo pozornost

5. konferenca učiteljev/-ic naravoslovnih predmetov – NAK 2019
IZOBRAŽEVANJE ZA SEDANJOST IN PRIHODNOST

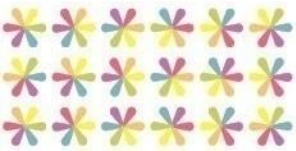

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

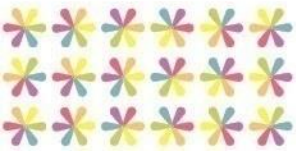
EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI
SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

- Različno razumevanje trajnostnega razvoja se odslikava v štirih osnovnih načinih pojmovanja trajnostnega razvoja (TR). Od TR, ki se razume zgolj kot omejevanje in nadzorovanje onesnaževanja do »idealnega« TR, ki poudarja nujnost bistvenih sprememb družbenih, gospodarskih in političnih sistemov, s katerimi naj bi dosegli tudi bistvene spremembe v človekovem odnosu do narave, in zavrača idejo nujnosti splošne gospodarske rasti, ker je človekovo delovanje končno omejeno z naravnimi danostmi.
- Različno razumevanje TR se prenaša tudi na šolski prostor. V šolski praksi na področju vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj (VITR) zasledimo aktivnosti kot so npr. enkratne “okoljske akcije” pa vse do aktivnosti, ki omogočajo celostnem pristop k VITR. Anketa, ki smo jo izvedli na področju VITR in globalnega učenja je pokazala, da imajo šole še precej priložnosti za vpeljevanje celostnega pristopa, za takšen pristop morajo učenci razvijati sistemsko razmišljanje in zavedanje, da so sistemi medsebojno povezani tudi na globalni ravni.
- Vzgajati in izobraževati učence za trajnostni razvoj je možno skozi posebne predmete ali pa multidisciplinarno, tako, da VITR vgradimo v celoten kurikulum. VITR torej ni zgolj dodatek, temveč zahteva interdisciplinarni pristop in integracijo v vse predmete, kar dokazano prinaša boljše in trajnejše rezultate na področju VITR.

Literatura

- https://en.wikipedia.org/wiki/Sustainable_development
- https://sl.wikipedia.org/wiki/Razvojni_cilji_novega_tiso%C4%8Dletja
- <https://blog.usejournal.com/making-the-sustainable-development-goals-work-for-local-communities-everywhere-3f00bd5db31>
- https://www.globallearningni.com/uploads/myresources/whole_school_guidance.pdf
- http://pefprints.pef.uni-lj.si/1195/1/bela_knjiga_2011.pdf
...<https://slideplayer.com/slide/13693916/>
- http://www.impletum.zavod-irc.si/docs/Skriti_dokumenti/Impletum_A2_Izvlecki_konference_o_trajnostnem_razvoju_v_VSI_1.pdf
- <https://www.fdv.uni-lj.si/docs/default-source/zalozba/meje-razumevanja.pdf?sfvrsn=2>

Viri slik

- <https://sites.google.com/site/adoptedintomyanmar/millennium-development-goals-mdg>
- <http://slovenija.splet.arnes.si/slovenske-reke>
- <https://mrrouse.files.wordpress.com/2011/07/brain1.jpg>
- https://www.globallearningni.com/uploads/myresources/whole_school_guidance.pdf
- [http://et.one.un.org/content/dam/unct/ethiopia/img/MDG_symbols2%20\(1\).jpg](http://et.one.un.org/content/dam/unct/ethiopia/img/MDG_symbols2%20(1).jpg)
- <https://blog.usejournal.com/making-the-sustainable-development-goals-work-for-local-communities-everywhere-3f00bd5db31>
- <https://barbarabray.net/2017/11/20/design-thinking-process-with-the-un-sustainable-development-goals/>

